

Rozwijanie zainteresowań muzycznych – praca w chórze szkolnym.

Zainteresowania muzyczne wynikają z wewnętrznej potrzeby obcowania dziecka z muzyką. Muzyka oddziałując na dziecko, powoduje przeżycia estetyczne, które skłaniają do częstych kontaktów z tą dziedziną sztuki. Jednak bez sprzyjającego środowiska jest to prawie niemożliwe. Wychowanie muzyczne, jak każde wychowanie, rozpoczyna się w rodzinie i jej najwięcej zawdzięcza. To właśnie dom rodzinny odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu uzdolnień i zainteresowań dziecka. Dziecko rodzi się z pewnymi predyspozycjami, które mogą, ale nie muszą się rozwijać. Dzieciństwo, to ważny okres, kiedy to właśnie buduje się podstawy przyszłych głębszych zainteresowań. Jeśli atmosfera rodzinna jest korzystna, a probującą zainteresowania muzyczne, wówczas dziecko ma lepsze możliwości do rozwoju zdolności w tym zakresie i podjęcia edukacji muzycznej.

„Gdzie słyszysz śpiew,
tam wchodź,
tam dobre serca mają.
Źli ludzie, uwierz mi,
ci nigdy nie śpiewają”.

Przytoczony cytat będzie dla mnie przewodnim motywem do omówienia śpiewu i jego roli w kształceniu i wychowaniu dzieci. Śpiew, dla jednych przyjemna i łatwa forma muzykowania, dla drugich zwyczajne utrapienie. A szkoda! Przecież każda lekcja muzyki ma zachęcać i uczyć śpiewu. Dlaczego najlepiej i najwięcej śpiewamy jako dzieci, a z wiekiem u większości ludzi umiejętność ta wręcz zanika? Tylko nieliczni dorośli mają odwagę śpiewać. Mówiąc o śpiewie i muzyce mam na myśli nie tylko lekcje, ale również możliwość uczestniczenia i dzieci i dorosłych w życiu kulturalnym w każdej miejscowości, poprzez Świetlice Środowiskowe, Koła Gospodyń, Domy Kultury, Ogniska Pracy, Fabryki Talentów z czego wszyscy możemy korzystać.

Śpiew jest niewątpliwie najstarszą formą uprawiania muzyki; najstarszą i zarazem najpopularniejszą, bo spotykaną u wszystkich narodów świata. Towarzyszył obrzędom kultowym i magicznym, obrzędom połączonym z ważnymi wydarzeniami w życiu rodziny, gromady, plemienia, a zapewne towarzyszył też pracy i był indywidualnym wyrazem uczuć i przeżyć człowieka.

Śpiew jest jedną z podstawowych form ekspresji dziecka, a piosenka najprostszym utworem muzycznym, który dziecko jest w stanie przeżyć, zrozumieć, zapamiętać i odtworzyć. Teksty piosenek poszerzają wiadomości o świecie i otoczeniu, rozwijają słownictwo dziecka, kształtują uczucia. Dzięki różnorodności charakteru i nastroju śpiewanych piosenek wzbogacamy świat dziecka, kształtujemy jego postawę estetyczną. Radosny nastrój, towarzyszący śpiewaniu wpływa na aktywność, która przenosi się często również na inne dziedziny działalności dziecka. Zbiorowy śpiew wzmacnia więź z grupą i uaktywnia dzieci nieśmiałe, zahamowane, które dzięki temu łatwiej nawiązują kontakt z rówieśnikami. Śpiew wpływa pozytywnie na kondycję dziecka; wzmacnia aparat głosowy, rozwija klatkę piersiową, dotlenia organizm, wpływa dodatnio na system nerwowy.

Uczestnictwo dzieci nie tylko w lekcjach muzyki, ale również w zajęciach pozalekcyjnych – zajęciach chóru - może być początkiem przygody z muzyką. Pozwala odkryć muzyczną pasję, inspiruje do dalszych poszukiwań w tym kierunku.

Dlaczego warto być chórzystą? Poznanie muzyki (i literatury chóralnej) z różnych epok, kształcenie i rozwijanie głosu oraz umiejętności wokalnych, poznanie zapisu muzycznego, rozwijanie wrażliwości estetycznej – oto profity, na jakie może liczyć chórzysta.

Chór to zespół. Uczestnictwo w chórze wymaga od uczniów umiejętności współdziałania, pomaga kształcić takie cechy, jak dyscyplina, solidarność koleżeńska. Są to cechy, które przydadzą się również w dorosłym życiu, w przyszłych stosunkach interpersonalnych. Nauczyciel na zajęciach kieruje współpracą dzieci i pomaga w tworzeniu zgranego zespołu.

Chór uatrakcyjnia szkolne imprezy. Sprzyja upowszechnianiu kultury wśród pozostałych uczniów. Dostarcza wielu przeżyć estetycznych zarówno chórzystom, jak i całej społeczności szkolnej. Daje również młodym ludziom możliwość uczestniczenia w rozmaitych imprezach oraz konkursach poza szkołą. Dzięki wyjazdom, wspólnym przedsięwzięciom relacje między uczniami zacieśniają się. Pomaga im to w rozwoju licznych umiejętności społecznych.

Aby chór realizował funkcję kształcącą, wychowawczą i użytkową, niezbędne jest zaangażowanie nauczyciela i odpowiednia motywacja uczniów. Ważne jest również wsparcie ze strony dyrekcji szkoły, kadry pedagogicznej oraz rodziców. Niezbędna jest bardzo dobra organizacja pracy. Trzeba pamiętać, że każdy występ wymaga długich przygotowań.

Wybieramy również atrakcyjny repertuar, aby korzystanie z niego było możliwe przy różnych okazjach. Bardzo ważną rolę pełni jakość wykonywanych utworów ze względu na wychowawczy aspekt chóru, gdyż uczy chórzystów cierpliwości podczas wielokrotnego powtarzania ćwiczeń i utworów oraz pewnego rodzaju perfekcjonizmu – dokładnego i sumiennego wykończenia podejmowanych działań.

Wizerunek. Warto, żeby chórzyci występowali w takich samych strojach, żeby byli odpowiedzialni za ich stan, dbali o ich estetykę. Wygląd zewnętrzny chórzystów, ich porządną ubiór ma wpływ na wizerunek szkoły szczególnie, gdy chór występuje poza nią.

Prowadzenie chóru to jedno z najtrudniejszych zadań w szkole. Żeby zarazić pasją młodzież, nauczyciel powinien posiadać duże umiejętności, wiedzę na temat aparatu głosowego oraz możliwości jego kształcenia, czysty głos oraz bardzo dobry słuch. Na zajęciach nie można dopuścić do tego, żeby uczniowie czuli się znudzeni, smutni, zdenerwowani, a zwłaszcza, żeby bali się nauczyciela. Musi on stworzyć atmosferę spokojnej nauki i podjąć próbę zafascynowania młodych ludzi swoją pasją. Wymaga to wysiłku psychicznego, fizycznego i ogromnego zaangażowania.

Aby próby chóru były interesujące, pełne energii twórczej i zabawy potrzebny jest nauczyciel, wokół którego dzieci gromadzić się będą chętnie, ponieważ ów dorosły wzbudza u nich ciekawość. Sposób prowadzeni zajęć nie może być schematyczny. Musi być ciekawy, inspirujący, z zastosowaniem różnorodnych form. Tylko nauczyciel-dyrygent, który naprawdę interesuje się muzyką, ma pasję działania artystycznego, zapał, entuzjazm jest w stanie zmotywować uczniów do wytrwałej pracy. Atrakcyjny i wartościowy repertuar, odpowiedni do możliwości uczniów, to kolejny warunek aby utrzymać zainteresowanie uczniów zespołowym muzykowaniem.

Następnym bardzo ważnym czynnikiem mającym wpływ na pobudzenie zainteresowania dzieci zajęciami chóru jest miejsce, w którym będą odbywały się próby. Sala muzyczna, która również służyć powinna do pracy z chórem powinna być wystarczająco duża, aby pomieścić nie tylko członków chóru, ale również instrumenty i szafki na nuty. Powinna być jasna – dzieci potrzebują słońca – pełna kwiatów doniczkowych, które pełnią nie tylko funkcję estetyczną, ale również zdrowotną, ponieważ oczyszczają powietrze i ułatwiają oddychanie.

Powinny być w niej specjalne podwyższenia. Najbardziej zalecane są trypoziomowe, o stopniach na tyle szerokich, by swobodnie można było postawić tam krzesła. Stopnie są potrzebne po to, aby uczniowie dokładnie widzieli dyrygenta i nie zasłaniali się nawzajem.

Dobrze jest, aby taka sala była wyposażona w wieżę hi-fi, biblioteczkę książek, komputer i płyty o tematyce muzycznej, rzutnik i ekran, aby można było prezentować młodzieży ciekawe materiały muzyczne oraz oglądać własne koncerty, które są bardzo pouczające.

Pianino, keyboard, czy fortepian elektroniczny jest oczywiście głównym instrumentem, który należy umieścić w takiej Sali. Pomieszczenie, w którym odbywają się próby, powinno być sprzątane regularnie, szczególnie ważne dla zachowania higieny aparatu głosowego jest ścieranie kurzu i zmywanie podłóg.

Podsumowując temat muszę zwrócić uwagę na podstawową regułę, która jest receptą na sukces w pracy z zespołem lub chórem. Tylko podmiotowe traktowanie dzieci może wyzwolić w nich spontaniczność i motywację do aktywnego, twórczego działania. Udział dzieci w wyborze piosenek, repertuaru, tworzeniu tekstów, aranżacji stanowi niezwykle dopingujący czynnik. Jeżeli tekst lub muzyka nie zyskuje pełnej aprobaty zespołu, dokonujemy wspólnie zmian i czynimy to dotąd, aż utwór uzyska akceptację. Po każdym występie wspólnie oceniamy zarówno sukcesy, jak i błędy, nad którymi staramy się później pracować. Nauczyciel powinien dążyć do tego, aby jego pasja udzieliła się także samym dzieciom. Dzieci muszą wiedzieć, że nauczyciel pracuje z nimi jako pełnoprawny członek zespołu, a nie dyrygujący nimi kierownik, ustawiający je według narzuconej koncepcji. Tylko wtedy czują, że są autentycznymi twórcami, że piosenki są ich piosenkami. Nie powinniśmy również dążyć do sukcesu „za wszelką cenę”. Zmierzamy do tego, aby dzieci przeżywały przede wszystkim radość z tworzenia, śpiewu, zabawy z muzyką. Dzieci powinny przychodzić na próby bezinteresownie, dla samej satysfakcji śpiewu i tworzenia.

Opracowała G. Prokop.